

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

Borgerforslag - støtterblanket

Du kan bruge denne blanket til at støtte et borgerforslag, hvis du ikke kan bruge den digitale løsning på borgerforslag.dk.

Der er ingen forpligtelser forbundet med at være støtter af et forslag.

Dine personoplysninger bliver ikke offentliggjort, når du er støtter af forslaget. Vi henviser i øvrigt til politikken for, hvordan vi behandler personoplysninger, på borgerforslag.dk. Du kan se et uddrag af persondatapolitikken med de relevante afsnit for støttere nedenfor.

Sådan støtter du ikkedigitalt et borgerforslag

1. Når du har udfyldt blanketten og underskrevet den, skal du sende den som fysisk post til Folketinget, Christiansborg, 1240 København K, att.: Borgerforslag.
2. Når Folketingets Administration har modtaget blanketten, kontrollerer administrationen ved at slå op i Det Centrale Personregister (CPR), at du har stemmeret til folketingsvalg. Herefter registrerer vi din støtte i systemet, og du modtager en bekræftelse pr. brev eller e-mail på, at din støtte er registreret.

Titel

Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

Id: FT-16393

Forslag

Forslaget er at oprette en arbejdsgruppe som kan arbejde mod indførelse af skolemad i hele Danmark. Arbejdsgruppen skal fungere som en "handletank". Altså en "tænketa" der både kan tænke og handle. Skolemad er allerede en realitet nogle steder i Danmark og store dele af udlandet. Gruppen skal indsamle viden og opstarte 10-20 pilotprojekter rundt i landet for at gøre sig konkrete erfaringer med inddragelse af lærere, elever, forældre og lokalsamfund. Med disse erfaringer bliver det nemmere og mere sikkert at udrulle skolemad til hele landet i løbet af de kommende 5-8 år.

Danmark står over for mange kriser med klima, biodiversitet, mistrivsel og sundhed. Skolemad kan være et samlingspunkt i en travl hverdag, der sikrer god hverdagsmad.

Trivsel fordi spisning er en værdifuld vej til stærke fællesskaber. Måltider har historisk, og er stadig, et samlingspunkt hvor mennesker mødes og udveksler meninger i en god tone. Et stærkere fællesskab vil medføre en højere trivsel fordi man oplever at bidrage værdifuldt til samværet med ens klassekammerater.

Sundhed både mentalt og fysisk. Når man er en del af et fællesskab, så øges modet til at smage og spise mange grøntsager som er godt både jorden og tarmen. Sundhed og sanselighed været tæt forbundne i meget af menneskets udvikling.

Grøn omstilling sker gennem den mad der spises og ved skolehaver. Alt mad kommer fra naturen. Derfor påvirker dine valg af mad, direkte jordens tilstand. Madpakkerne bliver ofte med kødpålæg som har et dårligt klimaaftryk. Skolemad skal være lokalt produceret, tilberedt på skolen, hvor børn er med til madlavningen, en del af værtskabet og fordi det giver mere mod og lyst til at smage.

Børn bliver inddraget i stadig mindre grad i madlavningen. Derfor lærer de heller ikke de nødvendige færdigheder med madlavningen som er vigtige videre frem i livet. I en skolemadsordning skal eleverne være

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

inddraget i madlavning og servering, samt de skal have haft fingrene i jorden for at opleve hvor maden kommer fra.

Bemærkninger til forslaget

Årsagen til at vi stiller dette forslag er, at vi oplever en stigende distancering til mad og spising fælles. Mange ved ikke hvordan mad havner på vores tallerken eller i vores hånd på farten. Mad bliver brugt til at individualisere, frem for at samle som tidligere. Både i familien og i skolefællesskaber er det et stort potentiale i at bruge mad som en nøgle til mange af de kriser, vi står over for og styrke trivslen gennem de naturlige fællesskaber der opstår når vi spiser sammen. Også i skolen.

Gentagende gange har vi oplevet børn og voksne blive oprigtigt begejstrede og glade ved at spise mad som er frisklavet, smagfuld og tilberedt sammen med andre. Mad kan være en vej til at styrke trivsel og kendskabet til sig selv, i samspil med andre.

Mange børnefamilier er presset på tid, hvilket afspejler sig i stress, konflikter og psykiske sygdomme. Ydermere så kan det give dårlig samvittighed, hvis man som forældre ikke lærer sine børn de nødvendige evner til resten af livet. Lidt groft sagt er kvindernes indtog på arbejdsmarkedet i 60'erne er en god ting for vores samfund og for ligestillingen, men evnen til at lave nærende og smagfuld mad i hverdagen er så småt forsvundet gennem generationerne, hvor dette håndværk ikke er blevet videregivet. Derfor er mange også usikre i et køkken, hvilket kalder på mere forarbejdet og "nem" mad, som betyder at man udliciterer sin sundhed til firmaer hvor manges sigte er at tjene penge, ikke nødvendigvis fremme sundheden hos den enkelte.

Der er et væsentligt madspild i madpakker. En undersøgelse fra "one-third", hvor de var ude og tjekke skraldespande på en række skoler, viser at ca. 30% af alle madpakker bliver smidt ud. Hvilket er uheldigt eftersom der er brugt tid på at handle, smøre og pakke dem. Tilmed er der også brugt meget tid på at fremskaffe den mad af butikker, landmænd, chauffører, lagerfolk og meget andet. Alt sammen spild af tid og spild af mad.

Disse kompetencer og færdigheder har skolerne mulighed for at lære børnene gennem madkundskab. Men dette fag har ikke tilstrækkelig tid sammen med børnene, hvis de både skal lære om tilberedning, hygiejne, husholdningsbudget, næringsstoffer og smag. Derfor kan skolemad, og tilberedning af skolemad, være med til at løfte denne opgave så de kommende generationer bliver bedre til at lave smagfuld og nærende mad, end deres forældre. Så vi i Danmark kan få en stærk og stolt madkultur.

Smag er vigtigt for at maden bliver spist, men det er værtskab og ejerskab også. Et vært- og ejerskab der skal deles mellem dem der laver maden, dem der serverer den, dem der spiser den og dem der kan bruge det at spise sammen til at løfte læring og dannelse i den danske folkeskole.

Min erfaring med at skrive en bog om smag er, at grøntsager har en stor mangfoldighed i sansestimuli. Fordi når vi spiser, bruger vi flere sanser samtidigt. Uanset hvor mange sanser man har, så er smag ikke kun smagssansen. Vi ser, lugter, føler, lytter og smager på maden, derfor er grøntsager en gave til smagen. Grøntsager har en masse farver, former, aromaer, konsistenser og smage, derfor vil grøntsager være en væsentlig del af skolemaden i hele landet og gøre noget godt for både klimaet, miljøet, maven og smagen.

Spising er en oplevelse uanset om det gælder et storslået arrangement, eller om det er en madpakke, eller en hurtig snack på farten. At spise, er en central del af vores liv og noget de fleste mennesker gør flere gange dagligt. Derfor er det også en oplagt mulighed for at styrke trivsel gennem samvær med andre. Historisk har det været sådan, at uanset fjendskab og hvilket flag vi stimler sammen under, så har vi mennesker i det mindste det til fælles, at vi skal spise og drikke. Det at være en del af et fællesskab synes, på samme måde som tilfredsstillelse af sult og tørst, at være en urdrift i mennesket og et behov, der i høj

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

grad også tilfredsstilles i den fælles spising.

Skolemad på alle skoler i Danmark, vil kræve en betydelig investering. Københavns kommune afsætter ca. 20 mio. til 1 ny Madskole. Med mere en 1000 skoler i Danmark, så kommer dette til at kræve en massiv investering. Hvis disse penge ikke ligger og venter i statskassen, så vil det være godt at tænke i offentlig-private samarbejder på lige fod med dem man laver ved grøn omstilling. Dette vil dog også medføre et stort afkast ifølge professor Donald Bundy fra "London school of hygiene & tropical medicine" og tidligere "Verdensbanken". Han siger at hver 1\$ investeret i skolemad giver op til 9\$ igen i form af sundhed, uddannelse og parathed til arbejdsmarkedet. Desuden har Sverige også gjort sig lignede erfaringer med deres undersøgelser som peger på en øget indtægt i livsindkomst. Der er ca. 80% af verden lande som har en strategi for skolemad, hvilket betyder at 20% (herunder Danmark) ikke har. Det være skønt hvis vi kan komme med på vognen og vise hvor store muligheder der er i samarbejde ved madlavning og spising af mad som man selv har været med til at dyrke i samarbejde med jord, insekter, mikrober og det livgivende vand.

Om skolemaden skal være offentligt betalt eller gennem brugerbetaling er op til denne handletank at vurdere. Der er fordele og ulemper ved begge dele. På den ene side er det meget vigtigt at alle kan være med, uanset forældrenes indkomst. Kun på den måde kan skolemad medføre lighed i sundhed. På den anden side er der risiko for at "gratis" (offentligt betalt) skolemad, vil medføre en mindre værdsættelse på sigt.

I starten findes der helt sikkert mange som vil glædes meget at slippe for madpakkerne. Med alt hvad det indebærer: handle, smøre, pakke, vaske op og så igen.

Mad, spising og skolehaver kan bruges som et praktisk og håndgribeligt læremiddel i alle fag i folkeskolen. Der er meget matematik i at dele en kage i 26 lige store stykker, eller udregne vægten af en skive rugbrød ud fra en opskrift med bagesvind og det hele. Desuden er mad en stor del af alle nationaliteters historie og er derfor et godt undervisningsmedie til kulturkendskab. Naturvidenskab er åbenlyst fordi en have og et køkken er små laboratorier.

Henvisninger:

"folkeskolen.dk" skriver den 17. februar 2022:

"Det jeg skaber, er det, der skaber mig" siger professor emeritus Kjeld Fredens. Han har holdt oplæg på håndværk og design-lærernes forårsstævne i sidste uge. Her understregede han, at hvis man adskiller hoved og hånd hos eleverne, så opstår der mental svækkelse. Hjernen går i dvale, når man sidder ned."

"Haver til Maver" skriver i deres "Studie af udbredelse og effekter af kulinarisk skolehaveprogram":

"Læringen er således på den ene side koblet til elevernes begrebsverden, naturforståelse og råvarekendskab (viden) og på den anden side til grøntsagsdyrkning og madlavning (færdigheder), og endelig til samarbejde, oplevelsen af frirum, samvær og fælles måltider (sociale kompetencer). Skolehaverne er også en oplagt arena for elevernes sociale kompetenceudvikling."

"Mikkel Jakobsen" skriver i sin ph.d.-afhandling fra 2020:

"Inden for madsociologien fremstår særligt to forståelser interessante. Den ene udfoldet af Simmel, der fokuserer på betydningen af selskabeligheden i måltidet, de sociale koder, der knytter sig til at spise sammen, og en følelse af at være i takt med andre. Den anden udfoldet af den franske sociolog Claude Fischler, der fremhæver betydningen af at spise den fælles mad – fordi vi gennem smag, historie og kultur i den enkelte ret eller fødevarer finder fælles grund – det, han kalder commensality (Fischler 2011)."

"The Guardian" skriver den 2. november 2022:

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

”Læger og sygeplejersker har opfordret til en større udvidelse af gratis skolemåltider for at bekæmpe den voksende risiko for underernæring, fedme og andre sundhedsmæssige forhold, der påvirker børn i lavindkomstfamilier, der er ramt af leveomkostningskrisen.

Et brev underskrevet af snesevis af klinikere og sundhedseksperter sagde, at NHS-professionelle så virkningen af sult og dårlig ernæring i deres arbejde hver dag efter en nylig fordobling af fødevaresikkerhed i hele Storbritannien.

En udvidelse af gratis skolemåltider vil hjælpe med at imødegå voksende beviser på kliniske problemer blandt en kohorte af børn, der lever i fattigdom, som gik sultne, gik glip af sund mad og ikke spiser regelmæssigt, hedder det i brevet..”

”videnskab.dk” skriver om et svensk studie den 10. august 2021:

”Studiet viser, at eleverne, som fik skolemad i hele grundskolen, blev næsten en centimeter højere, uddannede sig længere og gik oftere på universitetet, i forhold til elever der ikke havde adgang til ordningen. Eleverne, som fik skolemad, fik også en indkomst, der var tre procent højere, livet igennem.

»Vores studie viser, at den samlede indsats, som giver børn og unge i skolealderen næringsrige måltider, kan betragtes som en langsigtet investering,« siger Dan-Olof Rooth, professor i økonomi ved Stockholms Universitet, ifølge forskning.no, Videnskab.dk’s norske søstersite.

»Med andre ord: Det lønner sig også senere i livet i forhold til sundhed, uddannelse og indtægt, når vi sikrer, at børn spiser godt,« siger Dan-Olof Rooth i en pressemeddelelse.”

”Professor Donald Bundy” fra ”London Skole i Hygiejne og Tropisk Medicin” og tidligere ”Verdensbanken” skriver den 10. november 2021:

”Globale analyser tyder på, at for hver dollar, der investeres i et skolebørns sundhed og ernæring i løbet af de næste 7.000 dage, får familien og samfundet ni dollars tilbage (7 GBP), når børn vokser op til at blive sunde og uddannede og velforberejede til at komme ind på arbejdsmarkedet.”

Forslag stillet af

Simon Milwertz Philipsen
Danmark Aarhus

Kontaktoplysninger

kontakt@simonskogeskole.dk
51249331

Medstillere

Christian Solberg Bøjlund
Aarhus

Kontaktoplysninger

christian@boejlund.dk
53630059

Morten Østergaard
Aarhus

mail.ostergaard@gmail.com

Bo Allan Frederiksen
København

bofr@meyers.dk
25102766

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

Støtteerklæring

For borgere der ikke kan bruge den digitale løsning på borgerforslag.dk.

Jeg ønsker at være støtter for det borgerforslag, der fremgår af denne blanket.

Fulde navn (skal udfyldes)

Adresse (skal udfyldes)

Postnummer (skal udfyldes)

By (skal udfyldes)

Cpr-nummer (skal udfyldes)

E-mail (hvis du ønsker en kvittering for registreringen af din støtte pr. e-mail)

Dato

Underskrift

Med min underskrift bekræfter jeg, at jeg har læst forslaget, og at jeg har læst og accepteret samtykkeerklæringen nedenfor.

Erklæring om samtykke for støttere

Jeg har læst og er indforstået med Politikken for behandling af personoplysninger i ordningen om borgerforslag. Du kan læse et uddrag af politikken på følgende side.

Jeg er indforstået med

- at personoplysninger om mig behandles som beskrevet, når jeg benytter ordningen,
- at jeg som støtter af et borgerforslag ikke kan trække min støtte tilbage, når jeg har givet den, og
- at jeg kun kan støtte det samme borgerforslag én gang.

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

Sådan behandler vi dine personoplysninger på borgerforslag.dk

Når du anvender hjemmesiden borgerforslag.dk som hovedstiller af et borgerforslag, medstiller af et borgerforslag eller støtter af et borgerforslag, behandler vi nogle oplysninger om dig. Dette er nærmere beskrevet i det følgende.

Derfor behandler vi dine personoplysninger

Vores formål med at behandle dine personoplysninger på borgerforslag.dk er at varetage de opgaver, der følger af:

- Lov nr. 1672 af 26. december 2017 om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget. Loven er ændret ved lov nr. af 698 af 24. maj 2022.
- Bekendtgørelse nr. 843 af 8. juni 2022 om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget.

De oplysninger, vi indsamler i forbindelse med borgerforslagsordningen, bruger vi ikke til andre formål, og vi videregiver dem ikke til andre.

Særligt for ikkedigitale borgere

Borgere, som ikke benytter den digitale løsning på borgerforslag.dk, og som vi herefter kalder ikkedigitale borgere, kan i stedet benytte en papirbaseret løsning. De kan tilkendegive, at de ønsker at være hovedstiller, medstiller eller støtter af et borgerforslag, ved at indsende en blanket med de relevante oplysninger til Folketingets Administration med fysisk post.

Når vi modtager en blanket fra en ikkedigital borger, undersøger vi ved at slå op i Det Centrale Personregister, om borgeren har stemmeret til folketingsvalg. Det er en betingelse for at benytte borgerforslagsordningen, at man har stemmeret til folketingsvalg, og oplysningerne om stemmeret bruger vi til at sikre, at borgeren opfylder denne betingelse.

Det Centrale Personregister indeholder ikke oplysninger om valgret for personer med fast bopæl på Færøerne. Disse skal derfor afgive en erklæring om, at de har stemmeret til Folketinget. Erklæringen træder i stedet for Folketingets Administrations opslag af, at den pågældende har valgret, ved at slå personen op i Det Centrale Personregister. Hvis de ikke har et cpr-nummer, skal de i stedet oplyse deres færøske p-tal.

Hvis betingelsen om stemmeret er opfyldt, indtaster Folketingets Administration oplysningerne fra blanketten i systemet. Vi behandler de indtastede oplysninger på samme måde som de tilsvarende oplysninger om borgere, der har brugt den digitale løsning.

Læg mærke til, at vi gemmer korrespondance pr. post eller e-mail mellem Folketingets Administration og ikkedigitale borgere i Folketingets Administrations almindelige journal- og sagsbehandlingssystemer. Formålet er navnlig at sikre dokumentation af sagsbehandlingen, f.eks. for at kunne rekonstruere hændelsesforløb, hvis der skulle opstå uenighed mellem Folketingets Administration og borgere om administrationen af ordningen.

De blanketter, vi modtager fysisk, gemmer vi i et afgrænset tidsrum. Vi opbevarer dem bag lås, og de er kun tilgængelige for medarbejdere i Folketingets Administration, som har brug for at få adgang til oplysningerne i blanketterne for at varetage arbejdsopgaver i relation til borgerforslagsordningen.

Sikkerhed og logning i den digitale løsning på borgerforslag.dk

Kommunikation mellem brugerne og systemet foregår via en krypteret og sikker forbindelse.

Systemet er hostet eksternt, og Folketingets Administration har indgået en databehandleraftale, som vi løbende kontrollerer.

Vi opbevarer data, som vi behandler i systemet, på servere, der fysisk befinder sig i EU.

FT-16393 - Skolemad til alle, i hele Danmark. Skolemad kan bruges som nøgle, til at løse udfordringer med trivsel, sundhed og grøn omstilling

---

Dataansvarlig myndighed og kontakt

Folketinget er den dataansvarlige myndighed for borgerforslagsordningen.

Du kan kontakte Folketingets Administration med spørgsmål om, hvordan vi i Folketingets Administration behandler personoplysninger i forbindelse med borgerforslagsordningen. Du kan sende en e-mail til os på borgerforslag@ft.dk, eller du kan ringe til os på telefon 3337 5500.

Du kan også sende et brev til os:

Folketinget
Att.: Borgerforslag
Christiansborg
1240 København K

Du kan også kontakte Folketingets Administrations databeskyttelsesrådgiver på e-mail dpo@ft.dk eller på telefon 3337 5500 eller ved at sende et brev att. databeskyttelsesrådgiveren.